

עז: תוספות ישנים

הערל פרק שמיני יבמות

מסורת הש"ס

16 וכתב קו. ב"ק לר: פנידרין פס"ג. (3) ולעיל ט. (ד) רש"י ח"ו. (5) ודברים ג"ג. (6) ולעיל ט: פס"ג. (7) פס"ג: (מורה)

תורה אור השלם

1. אלמנה ונרשעה וחללה ונה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ויקרא כא יד

גילוי הש"ס

נפ" אפר רב יופה היינו השמעתא. כעין זה שנת דף כת ע"ד לקמן דף ט ע"א:

הנהגות הב"ח

(6) רש"י ד"ה אחר ליה וכו' פסול לקהל נמי דהא:

הנהגות מהר"ב

רנשבורג [א] ת"ח"ה ה"ב"ב כ"י ד"א"ב אבאי ש"נ ע"ה רבי יהודה וכו'. נ"ב ע"י יצחק שמיעה דף ט ע"א ובסו"ט מות ילדו ש"י קנב:

מוסף רש"י

פרק תנא לבראי. דעמות הוא ויחזיקו ט"ג.

דפני רבי זכאי וכו'. כלומר מהאי כלל ששעין ליה לרבי יוחנן דמכשיר: גיורם מכנה. ממכונה כלומר שאינה ואמה מעם אחד ונולדה בקדושה לאפוקי גר עמוי שנשא בת ישראל דלאו מכנה היא הוציא וביאתה בעצירה כמו פסולה: עמוי מעמיו. מדמני למכתב בתולה עמוי יקח וכתיב מעמיו אפי' ממקלט עמוי ועם אחר להביא בתולה הנאה משני עממיו ומהנה ששעין ליה לרבי יוחנן דמכשיר: מאי שני עממין דקאמר אלימא כו': איכא דאמרי. הכי קאמר ליה כהניא להביא בתולה הנאה מהי עממין מישראלית וגר וזומו גר הוי מעם שיש בו שני עממין דהיינו עמוי: ולהאי לינשא. דקתני כהניא דלא מרבי אלף בת עמוי דקתני מעם שיש בו שני עממין: בת מזלי טס. שנשא ישראלית וביאתו בעצירה מנא ליה לר' יוחנן דכשרה: מה לעמוי שכן נקבוס. עמויות מותרות מיד תאמר נמצתי שני שהממיר בהם הכתוב לעשות נקבות מכרים עד שלשה דורות: מזלי שני שנשא מזלים שניה יוכיח. שמתו כשרה שהרי שלישיה היא ואע"פ שיש בהן לך ממור דקאמר ואפילו הכי שריא אף לני אביא את וזו הוציא וכו' הכי היא שלישיה כשרה לכהונה: וסוד הדין. הלך השוה שבהן שאינו צריך קהל וכתו כשרה: ולא ידענא מאי קאמר. מה הוה דריש זה אבל השתא ידענא דלאכשורי בת עמוי שנשא בת ישראל קאמי: הכי טנא קמיס. רבי זכאי קמיה דר' יוחנן: אשה עמוי כו'. מפרש לה לקמיה: אפר ליה פוק קמי לברא. דמאי דקאמר אשה עמויית כשרה לקהל שפיר קאמר דעמוי ולא עמויית ובנה מעמיו פסול לקהל (6) דהא עמוי הוא: בתה עמויית כשרה למאן אלימא לקהל השתא אמה. שלם נולדה בקדושה אמרת כשרה בתה שטולדה בקדושה מיעיש אלף לכהונה. והדר תני כמה דברים אמורים בעמוי ועמויות שנתגירו וילדה לו בת דאין יצירתה בעצירה ויהא גיורת מכנה אלף בתה מעמיו פסולה ומאי היא חילומא בתה של עמויית מעמיו היינו גיורת מכנה והא אכשרת לה דהא תני רישא בתה מעמיו כשרה אלף ודאי סיפא דקא פסלת בעמוי שנשא בת ישראל משום דיאתו

דתינו רבי זכאי קמיה דר' יוחנן וכו' אם בתולה מעמיו יקח אשה להביא גיורת מכנה שהיא כשרה לכהונה ואמר ליה אני שונה עמיו מעמיו להביא בתולה הבאה מב' עממין ואת אמרת גיורת מכנה ותו לא מאי שני עממין אלימא עמוי שנשא עמויית ומאי משני עממין דזכרים אסורין ונקבות מותרות היינו גיורת מכנה אלא בעמוי שנשא בת ישראל ואיכא דאמרי אמר ליה אני שונה עמוי מעמיו להביא בתולה הבאה משני עממין ומעם שיש בו שני עממין ואת אמרת גיורת מכנה ותו לא ולחד לישנא בת מצרי שני הכשרה לכהונה מנא ליה וכו' תימא דילוף מעמוי שנשא בת ישראל מה לעמוי שנשא בת ישראל שכן נקבות מותרות מצרי שני שנשא מצרית שניה יוכיח מה למצרי שני

שנשא מצרית שניה שכן אין ביאתו בעבירה עמוי שנשא בת ישראל יוכיח וחזר הדין וכו' אמר רב יוסף היינו דשמענא ליה לרב יהודה דאמר עמוי מעמיו ולא ידענא מאי קאמר כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר הכי תנא קמיה אשה עמויית כשרה בנה מעמוי כשרה כמה דברים אמורים בעמוי ועמויות שנתגירו אבל בתה מעמוי פסולה אמר ליה לברא: מצרי ואדומי אינן אסורין וכו': מאי תשובה אמר רב בר חנה א"ר יוחנן משום דאיכא למימר עריות יוכיחו שלא אסר בהן אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות מה לעריות שכן ברת ממזר יוכיח מה לממזר שכן אינו ראוי לבא בקהל לעולם עריות יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאסורין ואחד זכרים ואחד נקבות אף אני אביא מצרי ומצרית שיהיו אסורין אחד זכרים ואחד נקבות מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד ברת ורבנן מ"מחלל דחייבי עשה וכו' אליעזר בן יעקב ומאי לא כי הכי קאמר להו לדידי לא סבירא לי דר' אליעזר בן יעקב לדידכו דסבירא לכו כר"א בן יעקב הלכה אני אומר תניא אמר להן ר"ש הלכה אני אומר ועוד מקרא מסייעני בנים ולא בנות ת"ר בנים ולא בנות דברי ר"ש אמר ר' יהודה הרי הוא אומר בנים אשר יולדו להם דור שלישי הכתוב תלאן בלידה א"ר יוחנן אי לאו דאמר ר' יהודה הכתוב תלאן בלידה ילא מצא דיו ורגליו בבית המדרש כיון דאמר מר קהל גרים איקרי קהל מצרי

בעצירה: פוק תני לברא. דהא נמי כשרה שהרי אני שונה עמוי מעמיו: עריות יוכיחו. שלא אסרוה לו והוא בכלל (ד) ודעוהו דור שלישי ועשה בהן נקבות מכרים בתו כנת בנו: שכן כרס. תאמר נמצתי ואדומי שאינו אלף עשה דור שלישי וכו' (ה) ולא ראשון ושני ולא הבא מכלל עשה עשה הלכך לא עשה בו נקבות מכרים: ממזר יוכיח. שאין ברת זכיאתו ועשה בו בתו כנתו דאחר ממוזר ואחר אסור: עריות יוכיחו. שכשרים לכל ישראל חוץ מקרובים: לך כרת. שהרי ממזר אע"פ שאין ברת זכיאתו מ"מ יש ברת זכיאתו שטולדה מאשה שהיא לאביו בכרת: ורבנן. דאמרי יש משונה פרכין ליה לרבי שמעון מחלל דחייבי עשה כגון כ"ג שנשא אנוסה או מפומה שהיא עליו בעשה בתולה יקח ולא בעולה ואין כאן לא דוניה דליכא למ"ד ביות פניה ונות היא אלף רבי אלעזר ולית הלכתא כותמיה כדאמר בפרק הבא על יבמתו (ועיל ס"א): וקאמר ר' אליעזר בן יעקב התם! הולד חלל והכי פרכי ליה רבנן לרבי שמעון עריות יוכיחו מה לעריות שכן כרת חלל דחייבי עשה יוכיח שאין בו כרת ואסורה הבת כן מה לחלל שכן יצירתו בעצירה לפיכך עשה נקבות מכרים עריות יוכיחו שאין יצירתם בעצירה ואסר בתו כנת בנו: מאי לא כי. דמשמע דאין שבותכתם משונה: לא סבירא לי דר' אליעזר בן יעקב. דאין חלל מחייבי עשה. ומחלל דחייבי לאוין לא מנימו למיפדך דאיכא למפדך! מה להך שכן לאו תאמר נמצתי ואדומי שהן עשה ואין ממזר: לדידכו נמי דסבירא לנו. יש חלל הלכה אני אומר שהנקבות מותרות: אשר יולדו. כל הנולדים להם אפילו נקבה בשמעת: לישנא אחרינא טלאן בלידה. תלה הבנים בהם שילדת אותם דהא היא ראשונה הבן שני ואי לאו נקבות אסורות למאי הלכתא טלאן בלידה: אי לאו דאמר ר' יהודה הכתוב טלאן בלידה. ונקבות נמי אסורות: לא מלא דיו ורגליו בנים המדרש. כלומר לא היה יכול לעמוד בדבריו: כיון דאמר מר קהל גרים איקרי קהל. במס' קידושין (דף ע"ג.) אי איתא דנקבות שריין לאלמר הוה להו קהל ואסורות מנרת ראשונה ושינה למצרי ראשון ושני כמה יעברו ויעבאו לירי דור שלישי: ד"ה

מצרי שני שנשא בת ישראל טנא א"ה. תימיה מהיכי תימי לה דמיפסל חילומא מחלל ולמנה מה להך שכן לאו תאמר נמצתי שכן עשה ואמר רבינו יחזק דאמי מחלל דחייבי עשה כגון בעולה לכהן גדול וכדכ"ז דאמר יש חלל מחייבי עשה:

שכן יש בהן צד ברת. ותימיה דאליכא דרבי יוחנן קיימינן ולדידיה אשכחן ממזר חלל לך כרת דקסגרי דיש ממזר מעובד כוכבים ועבד הנא על בת ישראל ועוד תימיה דהוה מני למימר מה להך השוה שכן לאו קאמר נמצתי דליכא אלף עשה: מחלל דחייבי עשה. הקשה ר"י רבי מאיר מכל מקום איכא למיפדך מה להך השוה שכן לאו שאף באיסור חלל דחייבי עשה איכא לאו דחללה לא יקח ומיך דשמא חללה הנאה מחייבי עשה ליכא לאו אלא עשה לכהן הנא עליה א: ה"לכה אני אומר. לאו הלכה למשה מסיני קאמר א דאם כן אמאי פליג עליה רבי יהודה אלא הכי קאמר הלכה אני אומר כן קנלתי מרבותי: מנתי

שנשא מצרית שניה שכן אין ביאתו בעבירה עמוי שנשא בת ישראל יוכיח וחזר הדין וכו' אמר רב יוסף היינו דשמענא ליה לרב יהודה דאמר עמוי מעמיו ולא ידענא מאי קאמר כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר הכי תנא קמיה אשה עמויית כשרה בנה מעמוי כשרה כמה דברים אמורים בעמוי ועמויות שנתגירו אבל בתה מעמוי פסולה אמר ליה לברא: מצרי ואדומי אינן אסורין וכו': מאי תשובה אמר רב בר חנה א"ר יוחנן משום דאיכא למימר עריות יוכיחו שלא אסר בהן אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות מה לעריות שכן ברת ממזר יוכיח מה לממזר שכן אינו ראוי לבא בקהל לעולם עריות יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאסורין ואחד זכרים ואחד נקבות אף אני אביא מצרי ומצרית שיהיו אסורין אחד זכרים ואחד נקבות מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד ברת ורבנן מ"מחלל דחייבי עשה וכו' אליעזר בן יעקב ומאי לא כי הכי קאמר להו לדידי לא סבירא לי דר' אליעזר בן יעקב לדידכו דסבירא לכו כר"א בן יעקב הלכה אני אומר תניא אמר להן ר"ש הלכה אני אומר ועוד מקרא מסייעני בנים ולא בנות ת"ר בנים ולא בנות דברי ר"ש אמר ר' יהודה הרי הוא אומר בנים אשר יולדו להם דור שלישי הכתוב תלאן בלידה א"ר יוחנן אי לאו דאמר ר' יהודה הכתוב תלאן בלידה ילא מצא דיו ורגליו בבית המדרש כיון דאמר מר קהל גרים איקרי קהל מצרי

בעצירה: פוק תני לברא. דהא נמי כשרה שהרי אני שונה עמוי מעמיו: עריות יוכיחו. שלא אסרוה לו והוא בכלל (ד) ודעוהו דור שלישי ועשה בהן נקבות מכרים בתו כנת בנו: שכן כרס. תאמר נמצתי ואדומי שאינו אלף עשה דור שלישי וכו' (ה) ולא ראשון ושני ולא הבא מכלל עשה עשה הלכך לא עשה בו נקבות מכרים: ממזר יוכיח. שאין ברת זכיאתו ועשה בו בתו כנתו דאחר ממוזר ואחר אסור: עריות יוכיחו. שכשרים לכל ישראל חוץ מקרובים: לך כרת. שהרי ממזר אע"פ שאין ברת זכיאתו מ"מ יש ברת זכיאתו שטולדה מאשה שהיא לאביו בכרת: ורבנן. דאמרי יש משונה פרכין ליה לרבי שמעון מחלל דחייבי עשה כגון כ"ג שנשא אנוסה או מפומה שהיא עליו בעשה בתולה יקח ולא בעולה ואין כאן לא דוניה דליכא למ"ד ביות פניה ונות היא אלף רבי אלעזר ולית הלכתא כותמיה כדאמר בפרק הבא על יבמתו (ועיל ס"א): וקאמר ר' אליעזר בן יעקב התם! הולד חלל והכי פרכי ליה רבנן לרבי שמעון עריות יוכיחו מה לעריות שכן כרת חלל דחייבי עשה יוכיח שאין בו כרת ואסורה הבת כן מה לחלל שכן יצירתו בעצירה לפיכך עשה נקבות מכרים עריות יוכיחו שאין יצירתם בעצירה ואסר בתו כנת בנו: מאי לא כי. דמשמע דאין שבותכתם משונה: לא סבירא לי דר' אליעזר בן יעקב. דאין חלל מחייבי עשה. ומחלל דחייבי לאוין לא מנימו למיפדך דאיכא למפדך! מה להך שכן לאו תאמר נמצתי ואדומי שהן עשה ואין ממזר: לדידכו נמי דסבירא לנו. יש חלל הלכה אני אומר שהנקבות מותרות: אשר יולדו. כל הנולדים להם אפילו נקבה בשמעת: לישנא אחרינא טלאן בלידה. תלה הבנים בהם שילדת אותם דהא היא ראשונה הבן שני ואי לאו נקבות אסורות למאי הלכתא טלאן בלידה: אי לאו דאמר ר' יהודה הכתוב טלאן בלידה. ונקבות נמי אסורות: לא מלא דיו ורגליו בנים המדרש. כלומר לא היה יכול לעמוד בדבריו: כיון דאמר מר קהל גרים איקרי קהל. במס' קידושין (דף ע"ג.) אי איתא דנקבות שריין לאלמר הוה להו קהל ואסורות מנרת ראשונה ושינה למצרי ראשון ושני כמה יעברו ויעבאו לירי דור שלישי: ד"ה

פוק תני לברא. דהא נמי כשרה שהרי אני שונה עמוי מעמיו: עריות יוכיחו. שלא אסרוה לו והוא בכלל (ד) ודעוהו דור שלישי ועשה בהן נקבות מכרים בתו כנת בנו: שכן כרס. תאמר נמצתי ואדומי שאינו אלף עשה דור שלישי וכו' (ה) ולא ראשון ושני ולא הבא מכלל עשה עשה הלכך לא עשה בו נקבות מכרים: ממזר יוכיח. שאין ברת זכיאתו ועשה בו בתו כנתו דאחר ממוזר ואחר אסור: עריות יוכיחו. שכשרים לכל ישראל חוץ מקרובים: לך כרת. שהרי ממזר אע"פ שאין ברת זכיאתו מ"מ יש ברת זכיאתו שטולדה מאשה שהיא לאביו בכרת: ורבנן. דאמרי יש משונה פרכין ליה לרבי שמעון מחלל דחייבי עשה כגון כ"ג שנשא אנוסה או מפומה שהיא עליו בעשה בתולה יקח ולא בעולה ואין כאן לא דוניה דליכא למ"ד ביות פניה ונות היא אלף רבי אלעזר ולית הלכתא כותמיה כדאמר בפרק הבא על יבמתו (ועיל ס"א): וקאמר ר' אליעזר בן יעקב התם! הולד חלל והכי פרכי ליה רבנן לרבי שמעון עריות יוכיחו מה לעריות שכן כרת חלל דחייבי עשה יוכיח שאין בו כרת ואסורה הבת כן מה לחלל שכן יצירתו בעצירה לפיכך עשה נקבות מכרים עריות יוכיחו שאין יצירתם בעצירה ואסר בתו כנת בנו: מאי לא כי. דמשמע דאין שבותכתם משונה: לא סבירא לי דר' אליעזר בן יעקב. דאין חלל מחייבי עשה. ומחלל דחייבי לאוין לא מנימו למיפדך דאיכא למפדך! מה להך שכן לאו תאמר נמצתי ואדומי שהן עשה ואין ממזר: לדידכו נמי דסבירא לנו. יש חלל הלכה אני אומר שהנקבות מותרות: אשר יולדו. כל הנולדים להם אפילו נקבה בשמעת: לישנא אחרינא טלאן בלידה. תלה הבנים בהם שילדת אותם דהא היא ראשונה הבן שני ואי לאו נקבות אסורות למאי הלכתא טלאן בלידה: אי לאו דאמר ר' יהודה הכתוב טלאן בלידה. ונקבות נמי אסורות: לא מלא דיו ורגליו בנים המדרש. כלומר לא היה יכול לעמוד בדבריו: כיון דאמר מר קהל גרים איקרי קהל. במס' קידושין (דף ע"ג.) אי איתא דנקבות שריין לאלמר הוה להו קהל ואסורות מנרת ראשונה ושינה למצרי ראשון ושני כמה יעברו ויעבאו לירי דור שלישי: ד"ה